

Ящук Олена

викладач кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів до формування логічних умінь у молодших школярів

Постановка проблеми. Зміни у змісті та концептуальних основах початкової освіти зумовлюють соціальну потребу в підготовці нового покоління вчителів. Метою підготовки майбутніх вчителів до формування логічних умінь учнів молодшого шкільного віку є ознайомлення студентів з основними логічними поняттями та методикою оперування ними, готовність студентів правильно вирішувати логічні завдання, що в подальшому сприятиме формуванню логічних умінь учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття «умова» вивчається як філософами, так і педагогами. У філософському розумінні умови визначають: 1) як зовнішні обставини, які детермінують виникнення певного явища, результату цілеспрямованої діяльності [8], і без наявності таких обставин бажане явище виникнути не може; 2) як «те, від чого залежить щось інше (обумовлюється); істотний компонент комплексу об'єктів (речей, їх станів, взаємодій), з наявності якого випливає існування даного явища» [7]. У професійній педагогіці під педагогічними умовами розуміють сукупність факторів, норм, правил, які забезпечують оптимальне функціонування педагогічного процесу загалом чи окремих його елементів [4]. О. Федорова під педагогічними умовами розуміє сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних форм та матеріальних можливостей її здійснення, що забезпечують успішне вирішення поставленого завдання [6]. А. Найн під педагогічними умовами розуміє «сукупність об'єктивних можливостей, змісту, форм, методів, матеріально-просторового середовища, спрямованих на вирішення поставлених цілей» [3, с. 17].

Мета. Визначити педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів до формування логічних умінь молодших школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що проблема визначення та

аналізу педагогічних умов розглядається вченими в різних педагогічних дослідженнях. У контексті дослідження процесу підготовки вчителів початкової школи вивчалися такі педагогічні умови: ефективної підготовки майбутніх учителів до формування логічного мислення молодших школярів (Ю. Музика [2]); цілеспрямованого формування фахових когнітивних умінь перекладачів у процесі професійної підготовки (І. Юник [9]); підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи з математично здібними учнями (Т. Гарачук [1]) тощо.

Отже, під педагогічними умовами підготовки майбутніх учителів до формування логічних умінь ми розуміємо сукупність обставин, змісту, форм і методів, що забезпечують ефективну підготовку майбутніх учителів початкової школи до формування логічних умінь молодших школярів.

На основі теоретичного вивчення сучасного стану вирішення досліджуваної проблеми в психолого-педагогічній літературі та результатів констатувального експерименту нами визначені такі педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів логічних умінь:

- цілеспрямована мотивація майбутніх учителів початкової школи до оволодіння методикою формування в учнів логічних умінь;
- удосконалення змістового наповнення та програмно-методичного забезпечення процесу підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта» в контексті формування логічних умінь учнів;
- використання активних та інтерактивних форм і методів у теоретичній, практичній та методичній підготовці студентів до формування логічних умінь учнів молодшого шкільного віку.

Першою педагогічною умовою є цілеспрямована мотивація майбутніх учителів початкової школи до оволодіння методикою формування в учнів логічних умінь. Забезпечити формування в учнів логічних умінь зможе лише той учитель, який не тільки володіє логічними термінами та поняттями, вміє оперувати ними, а й мотивований до цього. Отож, на першому етапі процесу підготовки майбутніх учителів до формування логічних умінь молодших школярів необхідно зорієнтувати студентів на активну участь у цьому процесі, тобто використовувати цілеспрямовану мотивацію.

У контексті нашого дослідження, формування цілеспрямованої мотивації студентів до формування логічних умінь учнів розглядаємо

як процес формування у них інтересу, усвідомлення необхідності та позитивного ставлення до оволодіння необхідними професійно-педагогічними знаннями і вміннями для подальшого формування в учнів логічних умінь.

Другою педагогічною умовою є удосконалення змістового наповнення та програмно-методичного забезпечення процесу підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта» в контексті формування логічних умінь учнів.

Для реалізації другої умови необхідно до дисциплін «Філософія», «Педагогіка», «Психологія» включити навчальний матеріал стосовно діагностики і особливостей формування логічних умінь у молодших школярів та методики роботи у заданому напрямі. Під час вивчення «Математики» та «Методики математики» розширити розділи, теми, підтеми стосовно вивчення основних логічних понять, операцій над ними, логічних законів тощо; більше уваги приділити методиці розв'язування завдань з «Логіки». Також доцільно впровадити у варіативну частину навчальних планів спецкурс «Методика навчання логіки в початковій школі».

Третя умова передбачає використання активних та інтерактивних форм та методів у теоретичній, практичній та методичній підготовці студентів до формування логічних умінь учнів молодшого шкільного віку.

При активному навчанні студент стає суб'єктом навчальної діяльності, вступає в діалог з викладачем, бере активну участь в пізнавальному процесі, виконуючи творчі, пошукові, проблемні завдання. Ряд дослідників (Б. Бадмаєв, В. Кузьменко, А. Смолкін, М. Ярошенко) під активними методами навчання розуміють такі методи, які реалізують установку на більшу активність суб'єктів в навчальному процесі [5, с. 42]. Активні методи навчання – це способи взаємодії викладача і студентів один з одним, причому студенти є активними учасниками процесу навчання.

Отже, формування логічних умінь полягає в тому, щоб через систему спеціальних завдань та вправ створити ситуацію, що дозволяє формувати й розвивати компоненти логічних умінь: гнучкість, системність, просторову рухливість і т. д. При цьому суть процесу зводиться до всебічного стимулювання підготовки студентів до формування логічних умінь молодших школярів.

Перспективи подальших розвідок з теми дослідження вбачаємо у апробації моделі підготовки майбутніх учителів до формування логічних умінь молодших школярів.

Список використаних джерел:

1. Гарачук Т. В. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи з математично здібними учнями : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 – теор / Гарачук Тетяна Володимирівна – Умань, 2015. – 263 с.

2. Музика Ю. О. Підготовка майбутніх учителів до формування логічного мислення молодших школярів : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 – теор / Музика Юлія Олегівна – Одеса, 2009. – 267 с.

3. Найн А. Я. Общенаучные понятия в педагогике // Педагогика. – 1992. – №7-8. – С. 15–19.

4. Современный словарь по педагогике / [сост. Е. С. Рапацевич]. – Минск : Современное слово, 2001. – 928с.

5. Софій Н. З., Кузьменко В. У. Про сто і один метод активного навчання. - К.: Крок за кроком, 2004. - 128 с.

6. Федорова О. Ф. Некоторые вопросы активизации учащихся в процессе теоретического и производственного обучения / О. Ф. Федорова. – М. : Высшая школа, 1970. – 301 с.

7. Философский энциклопедический словарь /Под ред. Л. Ф. Ильичева, П. Н. Федосеева, Г. В. Панова. – М.: Советская энциклопедия, 1983. – 707 с.

8. Философский энциклопедический словарь. – М.: ИНФА, 1998. – 576 с.

9. Юник І. Д. Формування фахових когнітивних умінь перекладачів у процесі професійної підготовки : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика проф. освіти / Юник Іван Дмитрович – Київ, 2016. – 281 с.